

Резюме

У науковій статті досліджено утворення нових лексичних одиниць у сучасній німецькій мові на основі прикладів із публіцистичних текстів.

Об'єктом дослідження виступає процес збагачення словникового складу сучасної німецької мови новоутвореними лексемами. Предметом дослідження виступають морфологічні неологізми, які утворені деривативним способом та шляхом словоскладання і їх генетичний аналіз. Метою наукового пошуку є аналіз типів словотворення у німецькій мові на сучасному етапі, зокрема, визначення їх продуктивності та продуктивності окремих структурних типів, а також аналіз слів за походженням. Проведений аналіз мовного матеріалу свідчить про те, що сучасна німецька мова постійно збагачується новими лексемами, які виникають морфологічним шляхом, зокрема шляхом словоскладання та шляхом префіксації чи суфіксації. Найпродуктивнішим способом словотворення у сучасній німецькій мові є словоскладання. Новоутворені композити у переважній більшості являють собою іменники. Значно менш чисельні групи утворюють прикметники та дієслова. Інші частини мови в опрацьованих джерелах фактичного матеріалу не виявлено. Нові складні лексеми представлені різними структурними типами, а саме композити із двох, трьох, чотирьох, п'яти та шести словотвірних основ. Найпоширенішими є новоутворення із двох та трьох основ, хоча й інші типи є відносно чисельно представленими.

Новоутворення-деривати виявилися значно менш продуктивними у порівнянні зі словоскладанням. Аналіз префіксальних та суфіксальних лексичних одиниць засвідчує, що частіше нова лексема виникає внаслідок префіксації, суфіксальний спосіб словотворення менш продуктивний.

На основі проведеного генетичного аналізу новоутворених лексем виділено 2 групи: німецькомовні лексеми та гібридні утворення (найчастіше запозичення з англійської мови та німецька лексема). Обидві групи є продуктивними на сучасному етапі розвитку німецького словникового складу.

УДК 81' 25:811.111

ON THE TRANSLATION OF EDUCATION TERMINOLOGY

Лізак К.М.

Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education

Statement of the problem. It is impossible to imagine our modern multicultural society without translation and interpreting. People of different nationalities representing all walks of life communicate with each other in spheres like art, education, medicine, science, technology and politics. Translation is a human activity which enables people to exchange ideas and thoughts regardless of the languages used. However, being a

science, art and skill it has never been an easy task to produce a proficient piece of translation. It has become even more sophisticated and difficult over the past decades because of our shrinking world characterized by global communication. Be it for scientific, medical, technological, educational, commercial, legal, cultural or literary purposes, today human communication depends heavily on translation and, consequently, interest in the field is also growing. Therefore, at present translation plays a key role in exchanging information between nations.

Novelty of the research. Our age of globalisation resulted in internationalisation of different spheres of life including education systems, higher education in particular. With the introduction of the Bologna Process the main objective of the European study reform has been to create a common European Higher Education Area, supporting mobility for students and teachers at an international level and promoting the mutual recognition of grades and exams across the member countries. Hence the growing necessity to translate various materials ranging from information and advertising texts, education related documents to research papers. According to the Council of Europe, the developments within the Bologna Process should serve to facilitate ‘translation’ of one system to the other and therefore contribute to the increase of mobility of students and academics and to the increase of employability throughout Europe [14]. To this end, the European Commission has provided guidance, answers to frequently asked questions and examples of best practices in the European Credit Transfer System (ECTS) Users’ Guide. The implementation of this new university context means that key documents have to be translated and spread throughout European Higher Education institutions in order to facilitate mobility. The Bologna Declaration aims at adoption of a system of easily readable and comparable degrees, the implementation of the Diploma Supplement, establishment of a system of credits - such as in the ECTS system, promotion of mobility for students, teachers, researchers and administrative staff, and also promotion of European co-operation in quality assurance [15, ps. 3-4]. Thus, an investigation dealing with the difficulties of translation is quite important as well as relevant in the process of successful implementation of the aforementioned objectives of the Bologna Declaration.

The subject of the present paper is translation of specific texts.

The object of the research is education terms translation.

In the process of translation the ability to synchronise the source language and the target language requires as a precondition a comprehensive syntactic, lexical, morphological, and stylistic knowledge of both the source and target language. However, when dealing with specialised terms translation this task is even more demanding since producing full or at least approximate equivalents is almost impossible or at least extremely difficult due to cultural diversity. This tendency is being observed in all fields of human activities, including education. The difference in education systems as well as their terminological distinctiveness makes translation an exceptionally problematic and complex process that may sometimes result in either inaccurate translations or even complete failures. Hence, the need for education terminology translation becomes an issue of growing importance and the only possible solution to the problem might be the adoption of a standardised education terminology.

Therefore, the present piece of writing **aims at** making an attempt to focus on the issue of problematic translation in the field of education, concentrating on the analysis of the translation of names of Ukrainian education terms into the English and Hungarian languages. **The object** of this paper can be considered as one that suggests some ways for translating academic terms into Ukrainian and Hungarian languages. Finding equivalents is sometimes quite challenging in case of two languages so this task seems almost insurmountable when three languages have to be dealt with. In particular, some of the existing English equivalents for the Ukrainian and Hungarian higher education terms are examined by means of comparison and the accuracy of the equivalents usage is discussed in the present article.

Although there are many definitions for translation and understandings of it are different, theorists agree that the process of translation between two different languages involves the reproduction of formal structures of the source language into the target language as well as conveying both content and style of a source text [1, 2, 6, 7].

Given that languages differ not only in their individual vocabulary and a specific grammatical structure but also in organising the semantic content of the lexicon, people who speak different languages present things in different ways. Comparing the lexical elements of two languages, one can observe only a partial coincidence between them: the semantic entities of words coincide only partially. These factors make translation even more difficult. At the end of the 20th century in Germany, the concept of translation as a form of ‘equivalence’ is maintained, as one can see from Koller’s definition: “The result of a text processing activity, by means of which a source language text is transposed into a target-language text. Between the resultant text in L₂ (the target-language text) and the source text in L₁ (the source language text) there exists a relationship, which can be designated as a translational, or equivalence relation” [11, p.196]. Likewise, Lederer claims that translation is a process which attempts to establish equivalence between two texts expressed in two different languages. These equivalents are, by definition, always dependent on the nature of the two texts, on their objective, on the relationship between the two cultures involved [12] .

The problem of terms’ translation is even more complicated and has been fundamental in modern translation studies. Therefore, when the target of translation is a specialised text, the situation becomes more difficult. A problematic part of a translation process is caused by the component usually lacking in a general language text, namely specialised terms that seem to require more careful attention since they are words and compound words or multi-word expressions that in specific contexts are given specific meanings. Therefore, prior to starting a specialised translation, it is important to be acquainted with the subject field of the translated text. It does not include only a basic knowledge competence of the field, but also the awareness “of the conceptual organization of the area in both languages” [13, p. 15] as well as the familiarity with terminology and its usage in at least two or more languages.

Only after getting familiarised with the subject area of the translated text, it is necessary to identify particular specialised terms in the source text. Finally, an attempt could be made to produce corresponding equivalents in the target language. When a

translator tries to substitute source language specialised terms for target language terms, the major principle underlying the process of finding an equivalent is based on conceptual identity.

Table 1

o	Term in English	Term in Ukrainian	Term in Hungarian	Suggested Term
	Institute/School (of... Studies)	Інститут Педінститут	Intézet Főiskola	Institute College Higher education college
	Office of the Dean of Studies Registry	Навчальний відділ	Tanulmányi osztály	Registrars department
	Assistant professor Assistant lecturer	Асистент	Egyetemi tanársegéd	Assistant lecturer
	Professor Lecturer	Викладач	Egyetemi tanár	Lecturer
	Senior lecturer Teaching professor Assistant professor	Ст. викладач	Egyetemi adjunktus	Senior lecturer
	Associate professor/ Reader	Доцент	Egyetemi docens	Associate professor
	Profesor/ Full Professor/ /Reader	Професор	Professzor	Full Professor
	Professor/Chair	Заслужений професор	Emeritus professzor	Professor Emeritus
	Pre-degree certificate stating that all course-units have been completed	Попередня сертифікація про те, що всі курсові підрозділи аспірантури були завершені	Abszolutórium (végbizonyítvány)	Pre-degree certificate stating that all course-units have been completed
	PhD degree Doctor of Phylosophy	PhD Доктор Філософії	Kandidátus/ kandidátusi fokozat Tudományok kandidátusa	PhD degree
	Doctor of science/ academic doctor	Доктор наук	Nagydoktor, tudomány doktora	Doctor of science/ academic doctor D.Sc., D.Litt.
	Single Honours Degree (degree programme based	Одна основна спеціальність	Egyszakos képzés	Single Honours Degree/Student

	on one main subject of study)			
	Joint Honours Degree (the study of two major areas of study)	Дві основні спеціальності	Kétszakos képzés	Joint Honours Degree/ Student
	Combined Honours Degree (the study of three major areas of study)	Три основні спеціальності	Három szakos képzés	Combined Honours Degree/ Student
	Major/minor courses (one subject is studied over a longer period than the other)	Основна/ додаткова спеціальність	Fő/ minor szak	Major/minor courses
	Foundation Degree	Диплом молодшого спеціаліста	Felsőfokú szakképzési diploma	Foundation Degree
	Vocational Education and Training (VET)	Коледжі і технікуми на здобуття ОКР "молодший спеціаліст"	Felsőfokú szakképzés Szakképzés	Higher-level specialized training Vocational Education

As it is seen from the above presented terms only a few of them can be substituted by the corresponding English equivalents whereas most of them are translated by means of various translation procedures. For instance, given the complexity and diversity of the different traditions of the name of higher education institutions in different countries, it is highly problematic to transfer the names of educational institutions. For example, in Ukrainian the term "інститут" has been used to denote a higher education institution including a pedagogical institute, a research institute, as well as an administrative and management institution. However, in English-speaking countries, the word "institute" is used mainly to mean organisations which are carrying out research at the highest level. Thus, in the case of translation of the education terminology, finding an appropriate English equivalent proves to be extremely difficult task since a distinct nature of the education systems and their developed terminology systems seem to strongly affect means through which the terms are rendered in different languages. From the notions above it can be concluded that translating includes the act of transferring message from the source text to the target text. The ultimate aim of translation is to find the equivalent meaning of the source language expression in the target language. Thus, meaning is important in translation and it must be held constant.

To conclude, the system-bound nature of education-related terms means that successful translation into another language (s) requires competency in at least two separate areas:

- basic knowledge of the education systems, both of the source and target language;
- familiarity with the relevant terminology.

Conclusions. Without these skills, the interpretation will be a word-for-word translation that is often incomprehensible. Translation of education terms tends to involve more culture-specific than universal components. In contrast to what happens with science, where there is an objective common knowledge base, education terminology is based on the particular education system of each country. Each education system has its own history, social values, and has been designed to meet the needs of a particular nation, which obviously differ from one country to another. Due to this diversity of education systems, one of the major difficulties faced is finding exact terminological equivalents. A particular concept in the Ukrainian/Hungarian system of education may not necessarily exist within the framework of the English system, or, it may exist, but refer to a different concept, and vice versa. Therefore, in order to achieve equivalency in education terminology and meet the objectives set by the Bologna Declaration, compiling a standardised glossary of education terms in the native and English language seems to be a possible solution to the problem.

References

1. Білозерська Л.П., Вознесенко Н.В., Радецька С.В. Термінологія та переклад. Навчальний посібник. – Вінниця: Нова Книга, 2010. – С. 232
2. Герд А.С. Язык науки и техники как объект лингвистического изучения / А.С. Герд // Филологические науки. – М., 1986. – № 2. – С. 48 – 56.
3. Головин Б.Н. Лингвистические основы учения о терминах: Учебное пособие для филологических спец. вузов. / Головин Б.Н., Кобрин Р.Ю. – М.: Высшая школа, 1987. – С.104
4. Даниленко В.П. Семантическая структура специального слова и ее лексикографическое описание. / В.П. Даниленко – Свердловск, 1991. – С. 155
5. Канделаки Т.Л. Значение терминов и системы значений научно-технических терминологий / Т.Л. Канделаки // Проблемы языка науки и техники. – Вып. 3. – М., 1970. – С. 12 – 92.
6. Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. – Вінниця: Нова книга, 2002. – С.458
7. Карабан В.І. Посібник-довідник з перекладу англійської наукової і технічної літератури на українську мову. / В.І. Карабан – К.: Політична думка, 1997. – С. 300
8. Коваленко А.Я.Общий курс научно-технического перевода: Пособие по переводу с англ.языка на рус. – К.: ИНКОС, 2003. – С. 320
9. Кремень В.Г. (ред.) Національний освітній глосарій: вища освіта. 2-е вид., перероб. і доп. – К. : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2014. – С. 100
10. Наконечна Г.Українська науково-технічна термінологія. Історія і сьогодення //Вісник Львів.держ.ун-ту ім.І.Франка. – 1999. – №8. – С.29-37.

11. Koller, W. The concept of equivalence and the object of translation studies. *Target*, – 1995. – 7 (2) – С. 191-222.
12. Lederer, M. *Translation: The Interpretive Model*. trans. by Ninon Larche. Manchester: St Jerome Publishing, 2003.
13. Talaván Zanón, N.: *A University Handbook on Terminology and Specialized translation*. Oleiros: Netbiblo, S. L., 2011. – 113 ps.
14. The Bologna Declaration of 19 June 1999, [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.eurashe.eu/library/modernising-phe/Bologna_1999_Bologna-Declaration.pdf)
15. The Bologna Process: Stocktaking and Prospects, 2011 [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/note/join/2011/460031/IPOLCULT_NT\(2011\)460031\(SUM01\)_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/note/join/2011/460031/IPOLCULT_NT(2011)460031(SUM01)_EN.pdf)

Резюме

Реалізація Європейського простору вищої освіти (ЕНЕА) та вжиті заходи зосереджують особливу увагу на ролі перекладу термінів освіти. У роботі розглядаються питання перекладу академічних термінів з акцентом на проблеми, пов'язані з труднощами їх інтерпретації. Основна складність пошуку еквівалентів українським / угорським та англійським академічним термінам полягає у різниці між системами освіти. Відповідно, у цій статті ставиться питання про важливість створення стандартизованого перекладу термінів академічної освіти для успішного виконання завдань за Болонською декларацією.

УДК 811.1181-373.611

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ СУФІКСАЛЬНОГО СЛОВОТВОРЕННЯ У ТЕКСТАХ МІЖНАРОДНИХ ДОКУМЕНТІВ

Ляшина А.Г.

Ужгородський національний університет

Постановка проблеми та її визначення. Кожна мова характеризується своєю особливою граматичною будовою, особливим словниковим складом, особливою звуковою системою, що складають її три основні сторони, кожна з яких підлягає самостійному теоретичному дослідженню. Теорія словотвору германських мов, як відомо, сформувалась у межах системно-структурної моделі опису мови, яка домінувала в період становлення і початкової стадії розвитку кожної окремої галузі лінгвістичних досліджень [8, с.35].